

Hallituksen esitys Eduskunnalle Bulgarian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Bulgarian kanssa 3 päivänä lokakuuta 1997 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen. Sopimus korvaa Suomen ja Bulgarian välisen vuodelta 1984 voimassa olevan investointisuojasopimuksen ja sen tarkoituksena on edistää taloudellista yhteistyötä ja sijoitustoimintaa Bulgarian kanssa sekä selkiinntää sijoituksia koskevia oikeudellisia perusteita maiden välillä. Sopimuksella halutaan varmistaa aikaisempaa suotuisimmat edellytykset toisen sopimuspuolen kansa-

laisten ja yritysten sijoituksille ja niiden suojelulle toisessa sopimusmaassa.

Sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jolloin sopimuspuolten hallitukset ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä perustuslailliset edellytykset sopimuksen voimaantulolle. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti sopimuksen kanssa.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytilanne

Bulgarian taloudellinen tilanne on 1990-luvulla ollut vaikea, ja maa kärsii edelleenkin sosiaalisesta ja taloudellisesta kriisistä. Bruttokansantuotteen kehitys on ollut negatiivinen, todellinen työttömyysaste suuri ja inflaatio korkea. Bulgarialla on myös huomattavia rästejä ulkoisen velkansa hoidossa. Maaliskuussa vuonna 1997 Bulgaria sopi Kansainvälisen Valuuttarahaston kanssa talouden uudistusohjelmasta, jonka keskeisenä ehtona oli valuuttaneuvoston perustaminen. Vuoden 1997 lopulla tapahtuikin taloudessa käänne positiivisempaan suuntaan ja talouden vahvistuminen on jatkunut kuluvana vuonna.

Valtion yritykset hallitsevat edelleen Bulgarian teollisuutta. Käynnistetty massayksityistämishjelma tähtää kaikkien teollisuus- ja liikeyritysten yksityistämiseen vuoden 1999 loppuun mennessä. Bulgaria tarvitsee kipeästi ulkomaista pääomaa, mutta yksityis-

tämisprosessin hidas edistyminen sekä epävakaa poliittinen, taloudellinen ja oikeudellinen ympäristö on heijastunut alhaisena ulkomaisten investointien määränä. Suurten valtionyritysten yksityistämisen käynnistyminen vuonna 1997 on kuitenkin jo lisännyt suoria ulkomaisia investointeja. Valtaosa investoinneista on tehty teollisuuteen, kuljetussektorille ja kauppaan. Suurimmat investoijat ovat olleet Saksa, Hollanti, Belgia ja Sveitsi. Investointien houkuttelemiseksi Bulgaria on omaksunut liberaalimman sijoituskohtelun ja se on tehnyt kahdenvälisen investointisuojasopimuksen jo yli kolmenkymmenen maan kanssa. Suomalaisyrityksiä ei ole toistaiseksi etabloitunut Bulgariaan eikä maassa ole myöskään yhteisyrityksiä tai suomalaisinvestointeja. Orastavaa kiinnostusta Bulgarian markkinoita kohtaan on kuitenkin havaittavissa.

Suomen ja Bulgarian kaupallis-taloudelliset suhteet ovat perustuneet seuraaviin sopimuksiin: Investointien keskinäistä edistämis-

tä ja suojelua koskeva sopimus vuodelta 1984, sopimus kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi vuodelta 1985 ja vuonna 1995 voimaan tullut Eurooppa-sopimus EY:n ja Bulgarian välillä. Suomen kauppa Bulgarian kanssa on vielä vähäistä. Vientimme vuonna 1997 oli 147 miljoonaa markkaa ja tuontimme 49 miljoonaa markkaa. Tärkeimmät vientituotteet olivat paperi ja telekommunikaatiolaitteet. Suomeen tuotiin ennenkaikkea tekstiilejä ja vaatteita sekä elintarvikkeita.

Suomella on ennestään voimassa sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevat sopimukset Egyptin (SopS 3/1982), Kiinan (SopS 4/1986), Sri Lankan (SopS 54/1987), Malesian (SopS 79/1987), Unkarin (SopS 20/1989), Venäjän (tehty Neuvostoliiton kanssa SopS 58/1991), Tshekin (tehty Tshekin ja Slovakian Liittotasavallan kanssa SopS 73/1991), Viron (SopS 104/1992), Lietuan (SopS 119/1992), Romanian (SopS 121/1992), Latvian (SopS 5/1993), Uzbekistanin (SopS 74/1993), Ukrainan (SopS 6/1994), Valko-Venäjän (SopS 89/1994), Turkin (SopS 29/1995), Argentiinan (SopS 21/1996), Chilen (SopS 23/1996), Korean tasavallan (SopS 25/1996), Vietnamin (SopS 27/1996), Perun (SopS 33/1996), Thaimaan (SopS 35/1996), Slovakian (tehty Tshekin ja Slovakian Liittotasavallan kanssa SopS 73/1991), Arabiemiraattien liiton (SopS 22/1997), Kuwaitin (SopS 32/1997), Indonesian (SopS 34/1997), Moldovan (SopS 42/1997), Kazakstanin (SopS 20/1998) ja Puolan (SopS 28/1998) kanssa.

2. Sopimuksen valmistelu

Vuodelta 1984 voimassa olevan Suomen ja Bulgarian välisen investointisuojaosopimuksen puutteet ovat tulleet esiin varsinkin Suomen EU-liittymisen myötä ulkomaista omistusta koskevaan lainsäädäntöömme tehtyjen huomattavien muutosten johdosta. Myös Bulgarian taloudessa on tapahtunut sellaisia muutoksia, jotka puoltavat sopimuksen uuden aikaistamista. Aloite sopimuksen ajan-kohtaistamisesta tehtiin Suomen taholta jo vuonna 1992, mutta Bulgarialla oli valmius ryhtyä varsinaisiin neuvotteluihin vasta vuonna 1996. Uuden sopimuksen teksti parafoitiin Sofiassa lokakuussa 1996 käydyissä neuvotteluissa. Parafoidusta tekstistä jouduttiin kuitenkin vielä käymään jatkoneuvottelua ja lopullinen sopimusteksti allekirjoitettiin

tiin Plovdivissa 3 päivänä lokakuuta 1997.

Sopimus noudattaa perusrakenteeltaan ja yleissisällöltään Suomen viimeisimpiä vastaavia sopimuksia. Työn pohjana on käytetty alan uusinta kansainvälistä vertailumateriaalia kuten Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä neuvoteltavan monenvälisen sijoitussopimuksen valmisteluaineistoa, Euroopan Energiaperuskirjaa sekä muiden EU-maiden vastaavien sopimusten sisältöä. Sopimuksia on kehitelty edelleen yhteistyössä Suomen asianomaisten sektoriviranomaisten ja talouselämän etujärjestöjen kanssa.

3. Sopimuksen merkitys

Sopimuksen mukaan kumpikin sopimuspuoli turvaa omien lakiensa ja säännöstensä puitteissa omalla alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun. Sijoituksille taataan suosituimman maan kohtelu, mutta sitä ei sovelleta alueellisiin integraatiojärjestelyihin, kansainvälisiin verosopimuksiin tai monenvälisiin investointisopimuksiin, joihin jompikumpi osapuoli on liittynyt. Bulgaria ei kuitenkaan myöntynyt ottamaan sopimukseen myös sijoitusten kansallista kohtelua, joka sisältyy useimpiin Suomen tekemistä investointisuojaosopimuksista.

Viranomaisten suorittama pakkolunastus tai kansallistaminen korvataan välittömästi ja täyteen arvoon. Toimenpiteeseen voidaan ryhtyä ei-syrjivältä pohjalta ainoastaan perustavaa laatua olevan yleisen edun vuoksi ja laillisia muotoja noudattaen käypää korvausta vastaan, joka maksetaan viipymättä. Sodan tai vastaavan tapahtuman aiheuttamat menetykset korvataan suosituimman maan tasoisina.

Isäntäosapuoli varmistaa alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksiin liittyvien maksujen vapaan siirron. Siirrot tapahtuvat viipymättä vaihdettavissa valuutoissa vaihtopäivän kurssiin.

Sijoittajan ja isäntäosapuolen välisen riidan ratkaiseminen voidaan sijoittajan valinnan mukaan alistaa kansalliseen tuomioistuimen menettelyyn tai vaihtoehtoisesti Washingtonin vuoden 1965 yleissopimuksen mukaiseen ICSID-ratkaisumenettelyyn tai UNCITRALin mukaiseen välimiesmenettelyyn. Sopimuspuolten väliset riidat ratkaistaan tavanomaisessa kolmijäsenisessä välimiesmenettelyssä.

Sopimus korvaa Suomen ja Bulgarian välillä 16 päivänä helmikuuta 1984 tehdyn sopimuksen sijoitusten molemminpuolisesta edistämisestä ja suojaamisesta.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Sopimuksella ei ole valtion talouteen ulottuvia vaikutuksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5. Sopimuksen sisältö

1 artikla. Artiklassa määritellään sopimuksessa käytetyt käsitteet, kuten sijoitus, sijoittaja, tuotto ja sopimuspuolten alueet. Kolmansissa maissa sijaitsevat tytäryhtiöt on rajattu sopimuksen ulkopuolelle, joten niistä käsin tehdyt epäsuorat sijoitukset eivät kuulu sopimuksen piiriin.

2 artikla. Artikla sisältää yleisen periaatteen sijoitusten edistämisestä ja suojaamisesta sopimuspuolen alueella sekä niiden oikeudenmukaisesta ja tasapuolisesta kohtelusta. Vastaava kohtelu annetaan myös uudelleen-sijoitetulle tuotolle. Artikla sisältää lisäksi kehotuksen suhtautua myönteisesti sijoitustoiminnassa vaadittavien lupien myöntämiseen.

3 artikla. Artikla takaa sijoituksille ja sijoittajille yhtä oikeudenmukaisen kohtelun kuin myönnetään kolmansien maiden sijoituksille ja sijoittajille. Artiklan 3 kohta sisältää poikkeusmääräyksen, jonka mukaan tulliliitot, vapaakauppa-alueet, talousyhteisöt ja monenkeskiset investointisopimukset erotetaan sopimuksen ulkopuolelle siten, että niistä kolmannelle valtiolle mahdollisesti koituvia etuja ei oteta huomioon kohtelun edullisuutta arvioitaessa. Monenkeskisiä sopimuksia koskevan määräyksen taustana on Taloudellisen kehityksen ja yhteistyön järjestössä valmisteilla oleva investointisopimus. Samoin sopimuksen ulkopuolelle suljetaan vastavuoroisuuteen perustuvat verotukseen liittyvät monen- tai kahdenväliset sopimukset. Mikäli sopimuspuolten lainsäädäntö tai kansainväliset velvoitteet sisältävät määräyksiä, jotka oikeuttavat toisen sopimuspuolen investoijat sopimusta parempaan kohteluun, niillä on sopimukseen nähden etusija.

4 artikla. Sopimuspuolen investoijille, joiden investoinneille aiheutuu menetyksiä sodan tai muun kansallisen hätätilan johdosta, myönnetään vähintään sama kohtelu kuin kolmansien maiden investoijille.

5 artikla. Omaisuuden kansallistamiselle tai pakkolunastamiselle asetetaan tiukempia edellytyksiä kuin kansallisessa lainsäädännössä on tapana. Niihin voi ryhtyä ainoastaan yleisen edun vaatiessa, laillisessa järjestyksessä ei-syrjivältä pohjalta välitöntä ja riittävää korvausta vastaan. Korvaukselle on määritettävä oikeudenmukainen markkina-arvo, sille on suoritettava asianmukainen korko maksupäivään saakka ja sen tulee olla realisoitavissa ja siirrettävissä vapaasti vaihdettavassa valuutassa.

6 artikla. Sopimuksessa taataan vapaa siirto-oikeus pääomille, koroille ja maksuille. Siirrot on voitava tehdä viipymättä vapaasti vaihdettavissa valuutoissa vallitsevan markkinakurssin mukaisina. Ulkomaisten työntekijöiden palkkoja ei kuitenkaan mainita artiklassa, koska Bulgarian osapuoli halusi säilyttää ne rajoitusten alaisena.

7 artikla. Jos sopimusvaltio tai sen valtuutama toimielin on myöntänyt takauksen toisen sopimusvaltion alueella olevalle sijoitukselle ja joutunut tällä perusteella korvausvelvolliseksi, siirtyvät kyseistä sijoitusta koskevat oikeudet ensin mainitulle maksuvelvolliseksi joutuneelle sopimusvaltiolle. Näitä oikeuksia se sijaantulijan asemassa toteuttaa itse tai valtuuttamansa toimielimen välityksellä, edellyttäen että niihin liittyvät velvoitteet täytetään.

8 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusvaltion sijoittajan ja isäntävaltion väliset riidat tulee ensisijaisesti ratkaista neuvotellen ilman oikeuskäsittelyä. Artiklan 2 kohtaan sisältyvä määräys sen varalta, ettei asiassa ole päästy sovintoon kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, kun neuvotteluja on pyydetty. Sijoittaja voi tällöin saattaa riidan isäntävaltion toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tai vaihtoehtoisesti sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisukeskukselle (ICSID) joka on perustettu Washingtonissa 18 päivänä maaliskuuta 1965 allekirjoitetta-

vaksi avatulla yleissopimuksella, mikäli molemmat sopimusvaltiot ovat yleissopimuksen osapuolia, tai Yhdistyneiden Kansakuntien kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) sääntöihin pohjautuvan tilapäisen välimiesoikeuden ratkaistavaksi. Artiklan 3 kohdassa investointiriita määritellään riidaksi, joka koskee sopimusvaltion ja toisen sopimusvaltion investoijan välisen sopimuksen tulkintaa, sopimuksella luodun oikeuden väitettyä rikkomista tai sopimusvaltion viranomaisten myöntämien investointilupien tulkintaa. Artiklan 4 kohdan mukaan tuomio on lopullinen ja se pannaan täytäntöön kansallisten sääntöjen mukaisesti. Artiklan 5 kohta kieltää sopimusvaltiota ratkaisumenettelyn aikana tai tuomion täytäntöönpanossa vetoamasta siihen, että toisen sopimusvaltion sijoittaja on saanut korvausta vakuutuksen perusteella tai sijaantulon ollessa kyseessä, että sijoittajalla ei enää ole oikeutta alkuperäisiin vaateisiinsa.

9 artikla. Tämä artikla puolestaan koskee sopimusvaltioiden välisiä sopimuksen tulkinnasta ja soveltamisesta aiheutuvia riitoja, jotka nekin artiklan 1 kohdan mukaan tulee ensisijaisesti ratkaista neuvotteluteitse. Mikäli riitaa ei kuitenkaan ole saatu ratkaistuksi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun neuvotteluja pyydettiin, voi jompikumpi sopimusvaltio artiklan 2 kohdan mukaan saattaa riidan välimiesoikeuden käsiteltäväksi. Välimiesoikeuden perustamista, kokoonpanoa ja menettelytapoja koskevat määräykset on kirjattu artiklan 3 — 7 kohtaan.

10 artikla. Tämän artiklan mukaan sopimuspuolet voivat esittää niiden välisiä konsultaatioita mistä tahansa sopimuksen kohdasta.

11 artikla. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusta sovelletaan kaikkiin ennen ja jälkeen sen voimaantuloa tehtyihin sijoituksiin. Sen sijaan sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät kaikki ennen sen voimaantuloa syntyneet riidat tai selvitettyt vaateet. Artiklan toinen kohta kumoaa maiden välillä vuonna 1984 tehdyn sopimuksen investointien keskinäisestä edistämisestä ja suojelusta.

12 artikla. Artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset sopimuksen voimaantulosta ja sen irtisanomisesta. Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen sen hyväksymisestä. Se on voimassa viisitoista vuotta, minkä jälkeen se jatkuu automaattisesti viiden vuoden jaksoin, ellei jompikumpi osapuoli sano sopimusta irti kahdentoista kuukauden irtisanomisajalla. Irtisanomisen jälkeinen niin sanottu suoja-aika on viisitoista vuotta.

6. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Sopimuksen 5 artiklan mukaan sopimuspuoli saa pakkolunastaa toisen sopimuspuolen sijoittajien tekemiä sijoituksia ainoastaan artiklassa tarkemmin määritellyillä ehdoilla. Artiklassa on lisäksi määräyksiä tällaisen toimenpiteen johdosta maksettavista korvauksista ja niihin liittyvistä koroista.

Hallitusmuodon 12 §:n 2 momentin mukaan omaisuuden pakkolunastuksesta on säädettävä lailla. Lisäksi artiklan edellä mainitut määräykset korvausten maksamisesta ovat osittain ristiriidassa pakkolunastuslainsäädännön kanssa. Sopimuksen 5 artiklan määräykset vaativat näistä syistä eduskunnan hyväksymisen.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne Plovdivissa 3 päivänä lokakuuta 1997 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Bulgarian tasavallan hallituksen välisen sijoituksen edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen määräykset, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Bulgarian kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Plovdivissa 3 päivänä lokakuuta 1997 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Bulgarian tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin niistä on sovittu.

2 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

3 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Ole Norrback*

(Suomennos)

SOPIMUS**SUOMEN TASAVALLAN
HALLITUKSEN JA BULGARIAN
TASAVALLAN HALLITUKSEN
VÄLILLÄ SIOJITUSTEN
EDISTÄMISESTÄ JA
SUOJAAMISESTA**

Suomen tasavallan hallitus ja Bulgarian tasavallan hallitus, joita jäljempänä kutsutaan sopimuspuoliksi,

haluten tehostaa taloudellista yhteistyötä molempien maiden yhteiseksi hyödyksi ja ylläpitää oikeudenmukaisia ja tasapuolisia edellytyksiä sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille toisen sopimuspuolen alueella,

tiedostaen, että sellaisten sijoitusten edistäminen ja suojaaminen hyödyttää molempien maiden välisten taloudellisten suhteiden laajentumista ja kannustaa sijoitusaloitteita,

ovat sopineet seuraavaa:

1 artikla*Määritelmät*

Tässä sopimuksessa:

1. Käsite "sijoitus" tarkoittaa kaikenlaista varallisuutta, jonka sopimuspuolen sijoittaja on sijoittanut toisen sopimuspuolen alueelle saman sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti, ja siihen kuuluu erityisesti mutta ei ainoastaan:

a) kiinteä ja irtain omaisuus sekä muut omistusoikeudet kuten kiinnitykset, panttioikeudet, käyttöoikeudet ja pidätysoikeudet,

b) osakkeet, velkakirjat ja muut osallistumismuodot yhtiössä,

c) vaateet rahaan tai suoritukseen, jolla on taloudellista arvoa,

d) oikeudet henkiseen ja teolliseen omaisuuteen, kuten patentit, tekijänoikeudet, tekniset valmistusmenetelmät, toiminimet, osaaminen ja goodwill,

e) lain tai sopimuksen nojalla myönnetty oikeudet, mukaanlukien toimiluvat etsiä, viljellä, louhia tai hyödyntää luonnonvaroja.

AGREEMENT**BETWEEN THE GOVERNMENT OF
THE REPUBLIC OF FINLAND AND
THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF BULGARIA ON THE
PROMOTION AND PROTECTION OF
INVESTMENTS**

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Republic of Bulgaria, hereinafter referred to as the Contracting Parties,

Desiring to intensify economic cooperation to the mutual benefit of both countries and to maintain fair and equitable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

Recognizing that the promotion and protection of such investments favour the expansion of the economic relations between both countries and stimulate investment initiatives,

Have agreed as follows:

Article 1*Definitions*

For the purposes of this Agreement:

1. The term "Investment" means any kind of asset invested by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws and regulations of that Contracting Party, and includes in particular but not exclusively:

(a) movable and immovable property as well as other rights in rem such as mortgages, liens, usufruct, pledges;

(b) shares, stock or other forms of participation in a company;

(c) claims to money or to any performance having an economic value;

(d) intellectual or industrial property rights, such as patents, copyrights, technical processes, trade names, know-how, goodwill;

(e) any right conferred by law or contract including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.

Muutos siinä muodossa, jossa varallisuus on sijoitettu, ei muuta sen luonnetta sijoituksena.

2. Käsite "tuotto" tarkoittaa sijoituksen laillisesti tuottamia rahamääriä ja siihen kuuluvat erityisesti, mutta ei pelkästään, voitot, osingot ja korot.

3. Käsite "sijoittaja" tarkoittaa:

a) luonnollista henkilöä, joka sopimuspuolen lakien mukaisesti on sen kansalainen, ja

b) yhtiötä, yritystä, yhteenliittymää tai organisaatiota, joka on muodostettu tai perustettu sopimuspuolen lakien mukaisesti ja jonka toimipaikka on asianomaisen sopimuspuolen alueella.

4. Käsite "alue" tarkoittaa sopimuspuolen valtiollista aluetta, mukaanlukien sisäiset vesialueet ja alumeret kuin myös meren, merenpohjan ja sen sisustan, joihin nähden sopimuspuolella on kansainvälisen oikeuden mukaan täysivaltaiset oikeudet tai lainkäyttövalta.

2 artikla

Sijoitusten edistäminen ja suojaaminen

1. Sopimuspuolet edistävät ja suojaavat alueellaan toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia ja sallivat sellaiset sijoitukset lakiansa ja määräystensä mukaisesti ja myöntävät niille oikeudellisen ja tasapuolisen kohtelun ja suojan.

2. Jälleensijoitetut tuotot nauttivat samaa suojaa kuin alkuperäinen sijoitus.

3. Sopimuspuolet käsittelevät, lakiansa ja määräystensä puitteissa, vilpittömässä hengessä toisen sopimuspuolen sijoittajien ja sellaisten sijoittajien palkkaamien keskeisten henkilöiden, joiden on määrä osallistua sijoituksiin liittyvään toimintaan, sekä heidän perheenjäsentensä, jotka kuuluvat samaan talouteen, maahantuloa ja tilapäistä oleskelua alueellaan tarkoittavat anomukset.

3 artikla

Sijoitusten kohtelu

1. Sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille myönnetään toisen sopimuspuolen alueella kohtelu, joka on vähintään yhtä suosiollinen kuin se kohtelu, joka myönnetään jonkin

A change in the form in which an asset is invested does not affect its character as an investment.

2. The term "Returns" means the amounts lawfully yielded by an investment and in particular but not exclusively includes profits, dividends and interest.

3. The term "Investor" means:

(a) any natural person who has the nationality of either Contracting Party in accordance with its laws;

(b) any company, enterprise, partnership or organization incorporated or constituted in accordance with the laws of the Contracting Party and having its seat in the territory of the latter.

4. The term "Territory" means the state territory of each Contracting Party, including internal waters and the territorial sea, as well as the sea, seabed and subsoil over which the Contracting Party exercises, in accordance with international law, sovereign rights or jurisdiction.

Article 2

Promotion and Protection of Investments

1. Each Contracting Party shall promote and protect in its territory investments of investors of the other Contracting Party and shall admit such investments in accordance with its laws and regulations and accord them fair and equitable treatment and protection.

2. Reinvested returns shall enjoy the same protection as the initial investment.

3. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, examine in good faith requests by investors of the other Contracting Party and key personnel employed by such investors in order to engage in activities connected with the investments and members of their families forming part of their households, to enter and remain temporarily in its territory.

Article 3

Treatment of Investments

1. Investments made by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall be accorded treatment no less favourable than that accorded

kolmannen maan sijoittajan sijoituksille.

2. Sopimuspuolten sijoittajille myönnetään toisen sopimusmaan alueella niiden sijoitusten laajentamisen, johtamisen, toiminnan, käytön, hyödyntämisen ja luovutuksen suhteen kohtelu, joka vähintään yhtä suosiollinen kuin se kohtelu, joka myönnetään jonkin kolmannen maan sijoittajalle.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut määräykset eivät tarkoita sitä, että sopimuspuoli olisi velvoitettu myöntämään toisen sopimuspuolen sijoittajille nykyisiä tai tulevia etuja tai etuoikeuksia, joita edellinen sopimuspuoli myöntää johtuen

a) olemassa olevasta tai tulevasta tulliliitosta, vapaakauppa-alueesta, talousyhteisöstä, monenvälisestä sijoituksia koskevasta sopimuksesta tai vastaavasta kansainvälisestä instituutiosta, tai

b) monen- tai kahdenvälisestä kokonaan tai osittain verotukseen liittyvästä sopimuksesta tai järjestelystä, joka perustuu vastavuoroisuuteen.

4. Jos sopimuspuolen lainsäädännön määräykset tai kansainvälisen oikeuden velvoitteet, jotka ovat olemassa tai jotka sopimuspuolten välille myöhemmin luodaan, tämän sopimuksen lisäksi sisältävät määräyksiä, joko yleisiä tai erityisiä, jotka takaavat toisen sopimuspuolen sijoittajien sijoituksille kohtelun, joka on tämän sopimuksen ehtoja suotuisampi, sellaiset säännöt, niiltä osin kuin ne ovat suotuisimmat, syrjäyttävät tämän sopimuksen määräykset.

4 artikla

Menetysten korvaaminen

Sopimuspuolen sijoittajille, joiden sijoitukset kärsivät menetyksiä toisen sopimuspuolen alueella johtuen sodasta, muusta aseellisesta selkkauksesta, kansallisesta hätätilasta tai muusta vastaavasta tilanteesta, myönnetään kohtelu, joka on vähintään yhtä suosiollinen kuin jonkin kolmannen maan sijoittajille myönnettävä kohtelu.

5 artikla

Pakkolunastus

1. Sopimuspuolen sijoittajien sijoituksia

ded to investments made by investors of any third State.

2. Investors of either Contracting Party shall be accorded in the territory of the other Contracting Party as regards expansion, management, operation, use, enjoyment and disposal of their investments, treatment which is no less favourable than that accorded to investors of any third State.

3. The provisions of paragraphs (1) and (2) of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investor of the other Contracting Party the present or future benefit of any preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:

(a) an existing or future customs union, free trade area, economic community, multilateral investment agreements or similar international institutions, or

(b) any multilateral or bilateral agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation on the basis of reciprocity.

4. If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to the present Agreement, contain regulations, whether general or specific, entitling investments by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than provided for by the present Agreement, such regulations shall to the extent they are more favourable prevail over the present Agreement.

Article 4

Compensation for Losses

Investors of a Contracting Party whose investments suffer losses in the territory of the other Contracting Party owing to war, other armed conflict, state of emergency or other similar events shall be accorded treatment no less favourable than that accorded to investors of any third State.

Article 5

Expropriation

1. Investments by investors of one Cont-

toisen sopimuspuolen alueella ei saa pakkolunastaa, kansallistaa tai niihin kohdistaa toimenpiteitä, joilla on vastaava vaikutus, paitsi jos niihin ryhdytään yleisen edun vuoksi, syrjimättömyyden pohjalta, laillisia muotoja noudattaen sekä välittömiä, asianmukaisia ja tehokkaita korvauksia vastaan.

2. Tällaisen korvauksen tulee vastata pakkolunastetun sijoituksen oikeudenmukaista markkina-arvoa välittömästi ennen pakkolunastusta tai ennen kuin odotettavissa oleva pakkolunastus tuli yleiseen tietoisuuteen, sen mukaan kumpi on aikaisempi, se tulee suorittaa ilman viivytystä ja siihen tulee sisältyä LIBORin mukaan laskettu korko pakkolunastuspäivästä maksupäivään sekä sen tulee olla muutettavissa rahaksi ja vapaasti siirrettävissä vaihdettavassa valuutassa.

6 artikla

Maksujen siirto

1. Sopimuspuolet takaavat toisen sopimuspuolen sijoittajille vapaat maksujen siirrot alueelleen ja alueeltaan:

a) alkuperäinen pääoma ja lisäpääoma sijoituksen ylläpitämiseksi tai lisäämiseksi,

b) tuotot,

c) sijoituksen kokonaan tai osittain lopettamisesta tai myymisestä syntyneet saatavat,

d) sijoituksen toiminnasta aiheutuneiden kustannusten maksamiseen tarvittavat rahamäärät kuten velkojen maksu, patenttimaksut, lisenssimaksut tai muut kustannukset,

e) tämän sopimuksen 4 ja 5 artiklojen mukaan maksettavat korvaukset, ja

f) riidan ratkaisusta johtuvat maksut 8 artiklan mukaan.

Tämän kappaleen määräyksiä ei saa käsittää niin, että ne sallisivat verojen kiertämisen.

2. Sopimuspuolet takaavat edelleen sen, että edellisessä kohdassa tarkoitettut siirrot suoritetaan viivymättä, vapaasti vaihdettavassa valuutassa siirtopäivänä vallitsevaan välittömien suoritusten markkinakurssiin.

Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall not be expropriated, nationalized or subjected to measures having the same effect unless undertaken in the public interest on a non-discriminatory basis under due process of law, against prompt, adequate and effective compensation.

2. Such compensation shall amount to the fair market value of the expropriated investment, immediately before the expropriation or the impending expropriation became public knowledge, whichever is earlier, shall be made without delay and shall include interest at LIBOR from the time of expropriation until the date of actual payment, be realizable and freely transferable in convertible currency.

Article 6

Transfer of Payments

1. Each Contracting Party shall ensure the investors of the other Contracting Party the free transfer into and out of its territory of:

(a) any capital and additional amounts intended to maintain or increase the investment;

(b) returns;

(c) proceeds obtained from the total or partial sale or liquidation of an investment;

(d) the amounts required for payment of expenses which arise from the operation of the investment, such as loan repayments, payment of patents, licence fees or other expenses;

(e) compensation payable pursuant to Articles 4 and 5;

(f) payments arising from the settlement of a dispute under Article 8.

The provisions of this paragraph shall not be construed so as to permit tax evasion.

2. The Contracting Party shall further ensure that transfers referred to in the preceding paragraph shall be made without delay, in a freely convertible currency at the prevailing market rate of exchange applicable on the date of transfer with respect to spot transactions in the currency to be transferred.

7 artikla

Sijaantulo

Jos sopimuspuoli tai sen valtuuttama elin suorittaa sijoittajalleen maksun takauksen perusteella, jonka se on myöntänyt toisen sopimuspuolen alueella olevan sijoituksen osalta, jälkimmäinen sopimuspuoli tunnustaa, ilman että siitä olisi häittää edellisen sopimuspuolen oikeuksille tämän sopimuksen 9 artiklan nojalla, sijoituksesta johtuvien oikeuksien tai etuuksien siirtymisen edelliselle sopimuspuolelle tai sen valtuuttamalle elimelle. Sanottu sopimuspuoli tai sen valtuuttama elin on oikeutettu käyttämään sellaisia oikeuksia tai valtuuksia samassa laajuudessa kuin alkuperäinen sijoittaja, edellyttäen, että velvoitteet, jotka oikeuksiin ja valtuuksiin kohdistuvat, on asianmukaisesti täytetty.

8 artikla

Sijoituksia koskevat riidat

1. Toisen sopimuspuolen sijoittajan ja sopimuspuolen väliset jälkimmäisen sopimuspuolen alueella olevaa edellisen sopimuspuolen sijoittajan sijoitusta koskevat riidat tulisi ratkaista sovinnollisesti.

2. Mikäli sellaista riitaa ei saada ratkaistua kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin jompikumpi riidan osapuoli vaati sovinnollista ratkaisua, asianomainen sijoittaja voi alistaa riidan ratkaistavaksi toimivaltaiselle tuomioistuimelle sen sopimusvaltion alueella, jossa sijoitus on tehty tai vaihtoehtoisesti sijoituksia koskevien riitaisuuksien kansainväliselle ratkaisukeskukselle (ICSID), joka on perustettu valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta Washingtonissa 18 maaliskuuta 1965 tehdyllä yleisopimuksella, siinä tapauksessa, että molemmat sopimuspuolet ovat sanotun yleissopimuksen osapuolia, tai välimiesmenettelyyn tilapäiselle välimiesoikeudelle, joka asetetaan Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälisen kauppaoikeuden komitean (UNCITRAL) välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti.

3. Tämän artiklan tarkoittamassa mielessä sijoitusriita määritellään riidaksi, joka koskee a) sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välisen sijoitusta koskevan sopimuksen tulkintaa tai soveltamista, b)

Article 7

Subrogation

If a Contracting Party or its designated agency makes a payment to any of its investors under a guarantee it has granted in respect of an investment in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall, without prejudice to the rights under Article 9, recognize the transfer of rights or titles of such an investor to the former Contracting Party or its designated agency. The said Contracting Party or its designated agency shall be entitled to exercise such rights or titles to the same extent as the investor, subject to obligations duly met, to which such subrogated rights or titles are liable.

Article 8

Investment Disputes

1. Any dispute which may arise between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party relating to an investment by an investor of the former Contracting Party in the territory of the latter Contracting Party should be settled amicably.

2. If such a dispute cannot be settled within three months from the date either party to the dispute requested amicable settlement, the investor concerned may submit the dispute to the competent court of the Contracting Party in whose territory the investment was made or alternatively to the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) set up by the "Convention on Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States", done at Washington, March 18, 1965 in case both Contracting Parties are parties to the Convention or to an ad-hoc arbitral tribunal to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

3. For the purpose of this Article, an investment dispute is defined as a dispute involving (a) the interpretation or application of an investment agreement between a Contracting Party and an investor of the other

tämän sopimuksen jonkin sijoituksen osalta takaaman tai tuottaman oikeuden väitettyä loukkaamista tai c) sopimuspuolen ulkomaisia sijoituksia käsittelevän viranomaisen sijoittajalle antaman sijoitusluvan tulkintaa tai soveltamista, edellyttäen, että sijoitusluvan epääminen ei sellaisenaan muodosta sijoitusriitaa paitsi milloin luvan epääminen käsittää tämän sopimuksen takaamien tai luomien oikeuksien väitetyn loukkaamisen.

4. Ratkaisu on lopullinen ja riidan molempia osapuolia sitova ja se pannaan täytäntöön asianomaisen sopimuspuolen kansallisen lain mukaisesti.

5. Riidan osapuolena oleva sopimuspuoli ei välitys- tai sovittelumenettelyn eikä ratkaisun täytäntöönpanon missään vaiheessa saa esittää vastaväitettä, että toisen sopimuspuolen sijoittaja on saanut vahingosta kokonaan tai osittain korvausta vakuutus sopimuksen nojalla, tai 7 artiklassa tarkoitettua sijaantulon tapauksessa vastaväitettä, että sijoittaja ei enää ole oikeutettu ajamaan alkuperäisiä oikeuksiaan ja vaatimuksiaan.

9 artikla

Sopimuspuolten väliset riidat

1. Sopimuspuolten väliset riidat tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta tulisi, mikäli mahdollista, ratkaista sovinnollisesti.

2. Mikäli riitaa ei tämän artiklan 1 kappaaleen mukaisesti saada ratkaistua kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jolloin jompikumpi sopimuspuoli vaati neuvotteluja, riitaa on jommankumman sopimuspuolen vaatimuksesta alistettava välimiesoikeudelle.

3. Välimiesoikeus muodostetaan kutakin tapausta varten seuraavasti:

Välimiesoikeus asetetaan tapaus tapaukselta siten, että kumpikin sopimuspuoli nimittää yhden jäsenen. Nämä kaksi jäsentä sopivat sen jälkeen kolmannen valtion kansalaisesta, jonka sopimuspuolet nimittävät heidän puheenjohtajakseen. Jäsenet nimitetään kahden kuukauden kuluessa ja puheenjohtaja neljän kuukauden kuluessa tämän artiklan 2 kohdan tarkoittaman kirjallisen vaatimuksen päivämäärästä.

Contracting Party; (b) an alleged breach of any right conferred or created by this Agreement with respect to an investment; or (c) the interpretation or application of any investment authorization granted by a Contracting Party's foreign investment authority to such investor, provided that the denial of an investment authorization shall not in itself constitute an investment dispute unless such denial involves any alleged breach of any right conferred or created by the present Agreement.

4. The award shall be final and binding on both parties to the dispute and enforced in accordance with the domestic law of the Contracting Party concerned.

5. At any stage of arbitration and conciliation or the enforcement of an award, the Contracting Party involved in the dispute shall not raise the objection that the investor of the other Contracting Party has received compensation under an insurance contract in respect of all or part of the damage, or in case of subrogation, referred to in Article 7, the objection, that the investor is no longer entitled to pursue his original rights and claims.

Article 9

Disputes between Contracting Parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement should, as far as possible, be settled amicably.

2. If such a dispute has not been settled in accordance with paragraph (1) of this Article within a period of three months from the date at which either Contracting Party requested negotiations, it shall at the request of either Contracting Party be submitted to an arbitration tribunal.

3. Such an arbitral tribunal shall be constituted for each individual case in the following way:

The arbitration tribunal shall be set up from case to case, each Contracting Party appointing one member. These two members shall then agree upon a national of a third State, to be appointed by the Contracting Parties to their Chairman. The members shall be appointed within two months and the Chairman within four months from the date of the written notice containing the request under paragraph (2) of this Article.

4. Jos tarpeellisia nimityksiä ei ole suoritettu tämän artiklan 3 kohdassa määrättyjen aikojen kuluessa, kumpikin sopimuspuoli voi, muun asiaan vaikuttavan sopimuksen puuttuessa, pyytää Kansainvälisen tuomioistuimen presidenttiä suorittamaan tarvittavat nimitykset. Jos presidentti on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai hän muuten on estynyt suorittamasta tätä tehtävää, pyydetään varapresidenttiä tekemään tarvittavat nimitykset. Jos varapresidentti on jommankumman sopimuspuolen kansalainen tai jos hänkin on estynyt suorittamasta sanottua tehtävää, pyydetään Kansainvälisen tuomioistuimen virkaiältään vanhinta jäsentä, joka ei ole kummankaan sopimuspuolen kansalainen, tekemään tarvittavat nimitykset.

5. Välimiesoikeuden puheenjohtajan ja jäsenten tulee olla kansalaisia sellaisissa valtioissa, joiden kanssa molemmilla sopimuspuolilla on diplomaattiset suhteet.

6. Välimiesoikeus tekee päätöksensä tämän sopimuspuolten kesken solmitun sopimuksen määräysten sekä kansainvälisen oikeuden yleisesti hyväksytyjen periaatteiden ja sääntöjen pohjalta. Välimiesoikeus tekee päätöksensä äänten enemmistöllä. Päätökset ja tuomiot ovat lopullisia ja sopimuspuolia sitovia. Välimiesoikeus päättää omista menettelyta-voistaan.

7. Kumpikin sopimuspuoli vastaa nimittä-
mänsä jäsenen kustannuksista sekä edustau-
tumisestaan välimiesmenettelyssä. Puheen-
johtajan kustannuksista ynnä kaikista muista
kustannuksista vastaavat sopimuspuolet yhtä
suurin osuuksin.

10 artikla

Konsultaatiot

Sopimuspuolet voivat ehdottaa toisilleen konsultaatioihin ryhtymistä kysymyksistä, jotka liittyvät tähän sopimukseen. Sellaisten konsultaatioiden paikasta ja ajasta sovitaan diplomaattiteitse.

11 artikla

Sopimuksen soveltaminen

1. Tätä sopimusta sovelletaan kaikkiin se-
kä ennen tämän sopimuksen voimaantuloa

4. If within the periods specified in para-
graph (3) of this Article the necessary ap-
pointments have not been made, either Con-
tracting Party may, in the absence of any
other agreement, invite the President of the
International Court of Justice to make the
necessary appointments. If the President is a
national of either Contracting Party or if
he/she is otherwise prevented from dischar-
ging the said function, the Vice-President
shall be invited to make the necessary ap-
pointments. If the Vice-President is a na-
tional of either Contracting Party or if
he/she too is prevented from discharging the
said function, the Member of the Interna-
tional Court of Justice next in seniority who
is not a national of either Contracting Party
shall be invited to make the necessary ap-
pointments.

5. The Chairman and the members of the
tribunal have to be nationals of States with
which both Contracting Parties maintain dip-
lomatic relations.

6. The arbitral tribunal shall reach its de-
cision on the basis of the provisions of the
present Agreement as well as the generally
accepted principles and rules of international
law. The arbitral tribunal reaches its decision
by a majority of votes. Such decision shall
be final and binding on both Contracting
Parties. The tribunal determines its own pro-
cedure.

7. Each Contracting Party shall bear the
cost of its own member of the tribunal and
of its representation in the arbitral procee-
dings. The cost of the Chairman and the re-
maining costs shall be borne in equal parts
by the Contracting Parties.

Article 10

Consultations

Each Contracting Party may propose to the
other Contracting Party to enter into consul-
tations concerning any question related to
the present Agreement. The place and time
of such consultations shall be agreed upon
through diplomatic channels.

Article 11

Application of the Agreement

1. This Agreement shall apply to all in-
vestments, whether made before or after its

että sen jälkeen tehtiin sijoituksiin, mutta ei sijoitusta koskeviin riitoihin, jotka ovat syntyneet, tai vaateisiin, jotka on selvitetty ennen sopimuksen voimaantuloa.

2. Tämä sopimus korvaa Suomen tasavallan hallituksen ja Bulgarian kansantasavallan hallituksen välillä helmikuun 16 päivänä 1984 tehdyn investointien keskinäistä edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen.

12 artikla

Loppumääräykset

1. Tämä sopimus tulee voimaan kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jolloin sopimuspuolten hallitukset ovat toisilleen ilmoittaneet, että niiden perustalliset edellytykset tämän sopimuksen voimaantulolle on täytetty.

2. Tämä sopimus on voimassa viisitoista vuotta. Sen jälkeen sen voimassaolo jatkuu automaattisesti viisi vuotta kerrallaan kunnes jompikumpi sopimuspuoli kirjallisesti vähintään kaksitoista kuukautta ennen sellaisen voimassaolokauden päättymistä ilmoittaa toiselle sopimuspuolelle päätöksestään irtisanoa tämä sopimus.

3. Niiden sijoitusten osalta, jotka on tehty ennen sitä päivää, jolloin tämän sopimuksen irtisanomisilmoitus tuli voimaan, 1—11 artiklojen määräykset ovat voimassa vielä viisitoista vuotta 2 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen päivämäärästä lukien.

Tehty Plovdivissa 3 päivänä lokakuuta 1997 kahtena englanninkielisenä alkuperäiskappaleena.

Suomen tasavallan hallituksen puolesta

Bulgarian tasavallan hallituksen puolesta

entry into force, but shall not apply to any investment dispute which arose, or any such claim which was settled before its entry into force.

2. This Agreement substitutes the Agreement between the Government of the Republic of Finland and the Government of the People's Republic of Bulgaria on Mutual Promotion and Protection of Investments, done at Helsinki on February 16, 1984.

Article 12

Final Clauses

1. This Agreement shall enter into force on the thirtieth day after the day on which the Contracting Parties have notified each other that their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled.

2. This Agreement shall remain in force for a period of fifteen years. Thereafter its validity shall be extended automatically for every following period of five years unless either Contracting Party in writing notifies at least twelve months prior to the expiry of such period the other Contracting Party of its decision to terminate this Agreement.

3. In respect to investments made prior to the date when the notice of termination of this Agreement becomes effective, the provisions of Articles 1 to 11 shall remain in force for a further period of fifteen years from the date of notification referred to in paragraph (2) of this Article.

Done in duplicate at Plovdiv on the 3rd day of October 1997, in the English language.

For the Government of the Republic of
Finland

For the Government of the Republic of
Bulgaria

